

BFOLKNINGENS HELSE, LIVSKVALITET OG BOLYST

-Samhandling, miljømessige påvirkningsfaktorer og medvirkning

Hole kommune har gode stedskvaliteter og et stort potensiale. Kommunen ønsker sammen med FRE 16 å skape fremtidsoptimisme for våre innbyggere og vil med høringsuttalelsen påpeke viktige momenter for at vei og bane gjennom Hole ikke resulterer i motstand, men utvikling og muligheter.

Hole kommune er i dag et attraktivt sted å bosette seg og har som mål å legge til rette for bolyst, befolkningsvekst og tettstedsutvikling både før og etter ferdigstillelse av vei og bane- prosjektet.

Bostedsattraktivitet handler om ulike forhold. Hole har flere kvaliteter i form av gode natur-, kultur- og fritidsmuligheter og er høyt rangert på kommunebarometeret. Folkehelseprofilen viser at helsetilstanden i Hole er like god eller bedre enn landsgjennomsnittet på de fleste områder. Hole har mange aktive, sterke, selvstendige og handlekraftige innbyggere som utgjør en viktig ressurs. Innbyggere står helt sentralt i både bedriftsattraktivitet, besøksattraktivitet og bostedsattraktivitet. Det er befolkningen som skaper bosteder, barnehager, skoler, handel, uteliv, stedets puls og skatteinnganger.

For å lykkes med å bevare den gode helsetilstanden og bostedskvalitetene i Hole gjennom anleggsfasen må psykisk helse og livskvalitet få en sentral plass i prosessen fra planlegging til ferdigstillelse av anlegg på lik linje med fysisk helse og sikkerhet.

Livskvalitet handler om positive følelser, og tilfredshet med livet, men også mestring, autonomi, tilhørighet, vekst, delte mål og positive relasjoner. Opplevelsen av å håndtere og mestre hverdagslivet er vesentlig for helse og trivsel. Mestring dreier seg i stor grad om opplevelse av å ha krefter til å møte utfordringer og følelse av å ha kontroll over eget liv. Stress oppstår når vi opplever endringer, krav eller trusler fra omgivelsene. Dersom summen av utfordringer overstiger de ressursene vi opplever å ha, og dette pågår over tid, oppstår usunt stress. Kronisk stress påvirker evnen til å fungere i hverdagslivet. Det kan føre til u hensiktsmessige endringer i levevaner og til svekket immunforsvar. Over tid kan dette igjen få alvorlig konsekvenser for både den fysiske og den psykiske helsen.

Fellesprosjektet vil medføre store endringer for våre innbyggere og kommunen ber om at FRE 16 legger til rette for myndiggjøring av innbyggerne og gir dem mulighet til å vinne kontroll over egne liv. Særlig er kommunen opptatt av barn og unge som er under stadig utvikling, og ikke har ferdigutviklede mestringsstrategier. De har mindre kontroll over sine omgivelser enn voksne og anses derfor som mer sårbare. Hvordan barns særlige behov for trygghet (inkludert trygge voksne), forutsigbarhet, læring, aktivitet, hvile og lek skal ivaretas under anleggsfasen må fremgå i reguleringsplanen. Herunder en spesifisering av hvordan FRE 16 vil holde oversikt over totalstøypåvirkning på individnivå når sårbare grupper rammes på flere arenaer (jobb, skole, barnehage, fritidsarenaer og i eget hjem).

Når et lokalsamfunn trekkes med, involveres og blir hørt kan selvforsterkende sosiale prosesser oppstå. Disse er med på å skape økt engasjement, selvfølelse, mestring, autonomi, identitet og tilhørighet som igjen har stor betydning for innbyggernes (og tilflytternes) helse, livskvalitet og bolyst både før, under og etter anleggsfase. Fagfeltet om styrkebaserte tilnærminger bidrar med viktig

kunnskap om hvordan man kan sette i gang og lede slike mobiliseringsprosesser og bør vurderes som kompenserende tiltak i reguleringsplanen.

Vårt lokalsamfunn og menneskene som bor her har et mangfold av ressurser, og man vil kunne lykkes best med et utviklingsarbeid når ressursene identifiseres og aktiveres. Idealet i et så omfattende utviklingsarbeid som fellesprosjektet må være at målet skapes av de menneskene som er i det systemet der endringene skal skje og at hele systemet involveres.

Utviklingsarbeid bør derfor starte med å etablere et tillitfullt samarbeid med stor grad av kunnskapsdeling mellom FRE16, kommune og lokalbefolkningen. Entusiastene/ildsjelene er bærebjelker, men de er avhengig av å ha samarbeidspartnere rundt seg for å styrke utviklingen og som kan ta vare på dem når de kommer med sine ideer. Det må fremgå av reguleringsplanen hvordan dette skal ivaretas.

Styrkebaserte strategier må ses som komplementære til andre tiltak og tjenester gitt av det offentlige deriblant de kommunale tjenestene. Kommunen ber om at FRE16 spesifiserer tentativt omfang av arbeidstilflytting og plassering av boligrigger slik at kommunen kan planlegge og dimensjonere sine tjenester i hht. dette, og legge til rette for god inkludering av arbeidsinnvandrere i forbindelse med prosjektet.

Kommunen er opptatt av at FRE 16 gjennom reguleringsplanen sikrer at innbyggerne gis en posisjon som medskapere av det nye Hole og blir samskapere av god folkehelse fremfor konsumenter av tjenester.